ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ELEANOR SHARPSTON
της 9ης Ιουνίου 2011 [1]

1. Μετά την αποστολή με τηλεομοιοτυπία, πριν τη λήξη της σχετικής προθεσμίας, δικογράφου προσφυγής με αίτημα την ακύρωση αποφάσεως του Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (ΓΕΕΑ), ο δικηγόρος της εταιρείας Bell & Ross BV (στο εξής: αναιρεσείουσα) απέστειλε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου (στο εξής: Γραμματεία) επτά αντίτυπα του ιδίου δικογράφου προσφυγής. Τα αντίτυπα περιήλθαν στη Γραμματεία μετά τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής, αλλά εντός της προβλεπόμενης, εφόσον έχει προηγηθεί αποστολή μέσω τηλεομοιοτυπίας, δεκαήμερης προθεσμίας για την κατάθεση του πρωτοτύπου.

2. Καθώς δεν μπόρεσε να προσδιορίσει ποιο από τα επτά αντίτυπα ήταν το πρωτότυπο, η Γραμματεία ζήτησε από τον ανωτέρω δικηγόρο να αποστείλει το πρωτότυπο του δικογράφου της προσφυγής. Ο δικηγόρος απέστειλε το αντίτυπο που είχε κρατήσει, το οποίο περιήλθε στη Γραμματεία μετά τη λήξη της ανωτέρω δεκαήμερης προθεσμίας. Μετά από εξέταση της υπογραφής χρησιμοποιώντας υγρό μάκτρο, η Γραμματεία κατέληξε ότι αυτό ήταν τελικά το πρωτότυπο του δικογράφου της προσφυγής, και ότι τα υπόλοιπα αντίτυπα ήταν φωτοτυπημένα αντίγραφα.

3. Το Γενικό Δικαστήριο, χωρίς να συνεχίσει τη διαδικασία, κήρυξε την προσφυγή προδήλως απαράδεκτη με αιτιολογημένη διάταξη, καθώς το πρωτότυπο του δικογράφου της προσφυγής είχε κατατεθεί μετά τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής.

4. Η παρούσα αίτηση αναιρέσεως βάλλει κατά της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως [2] με επίκληση, ιδίως, των εννοιών της ιάσιμης πλημμέλειας, της συγγνωστής πλάνης ή του τυχαίου γεγονότος, της αναλογικότητας όσον αφορά την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου, καθώς και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

Το νομικό πλαίσιο

Ο Οργανισμός του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

5. Το άρθρο 21, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Οργανισμός) προβλέπει,

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — Διάταξη της 18ης Ιουνίου 2010, T-51/10, Bell & Ross κατά ΓΕΕΑ (στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη).

μεταξύ άλλων, ότι το έγγραφο της προσφυγής πρέπει να συνοδεύεται, όπου απαιτείται, από την πράξη της οποίας ζητείται η ακύρωση. Αν το έγγραφο αυτό δεν είναι συνημμένο στο έγγραφο της προσφυγής, «ο [Γ] ραμματεύς καλεί τον ενδιαφερόμενο να τ[ο] προσκομίσει εντός ευλόγου προθεσμίας, χωρίς να δύναται να του αντιταχθεί το εκπρόθεσμο, σε περίπτωση που η κατάθεση γίνει μετά την πάροδο της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής».

Ο Κανονισμός Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου

6. Το άρθρο 43 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου (στο εξής: Κανονισμός Διαδικασίας) προβλέπει:

«1. Το πρωτότυπο κάθε διαδικαστικού εγγράφου πρέπει να υπογράφεται από τον εκπρόσωπο ή τον δικηγόρο του διαδίκου.

Το πρωτότυπο, συνοδευόμενο από όλα τα συνημμένα που αναφέρονται σ' αυτό, κατατίθεται με πέντε αντίγραφα για το Γενικό Δικαστήριο και ισάριθμα προς τους διαδίκους αντίγραφα. Τα αντίγραφα επικυρώνονται από τον διάδικο που τα καταθέτει.

[…]

6. [...] η ημερομηνία κατά την οποία το αντίγραφο του υπογεγραμμένου πρωτοτύπου ενός διαδικαστικού εγγράφου […] περιέρχεται στη Γραμματεία με τηλεομοιοτυπία ή με οποιοδήποτε άλλο τεχνικό μέσο επικοινωνίας διαθέτει το Γενικό Δικαστήριο, υπό τον όρον ότι το υπογεγραμμένο πρωτότυπο του εγγράφου, συνοδευόμενο από τα συνημμένα και τα αντίγραφα που αναφέρονται στην παράγραφο 1, δεύτερο εδάφιο, κατατίθεται στη Γραμματεία το αργότερο δέκα ημέρες μετά την εν λόγω ημερομηνία. Το άρθρο 102, παράγραφος 2 [3], δεν εφαρμόζεται επί της δεκαήμερης αυτής προθεσμίας.

[…]»

7. Το άρθρο 44, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας ορίζει:

«Αν το δικόγραφο της προσφυγής δεν είναι σύμφωνο με τις προϋποθέσεις που απαριθμούνται στις παραγράφους 3 έως 5 του παρόντος άρθρου [4], ο Γραμματέας τάσσει στον προσφεύγοντα εύλογη προθεσμία για την τακτοποίηση του δικογράφου της προσφυγής ή για την προσκόμιση των στοιχείων που αναφέρονται ανωτέρω. Εφόσον εντός της προθεσμίας που έχει ταχθεί δεν γίνει η τακτοποίηση ή δεν προσκομιστούν τα στοιχεία, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει αν η μη τήρηση αυτών των προϋποθέσεων συνεπάγεται το απαράδεκτο της προσφυγής.»

3 — Κατά το οποίο η παρέκταση των δικονομικών προθεσμιών λόγω αποστάσεως είναι δέκα ημέρες κατ' αποκοπή.

4 — Οι παράγραφοι αυτές προβλέπουν, αντιστοίχως, την κατάθεση εγγράφου που να βεβαιώνει ότι ο δικηγόρος έχει ικανότητα παραστάσεως (παράγραφος 3), των στοιχείων που αναφέρονται στο άρθρο 21, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού (παράγραφος 4) και, αν ο προσφεύγων είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, αποδεικτικού εγγράφου της νομικής του υπάρξεως και του ότι η εντολή προς τον δικηγόρο έχει δοθεί προσηκόντως (παράγραφος 5).

8. Το άρθρο 111 του Κανονισμού Διαδικασίας ορίζει:

«Όταν το Γενικό Δικαστήριο είναι προδήλως αναρμόδιο να επιληφθεί της προσφυγής ή όταν η προσφυγή είναι προδήλως απαράδεκτη ή προδήλως στερούμενη παντελώς νομικής βάσεως, το Γενικό Δικαστήριο, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, μπορεί, χωρίς να συνεχίσει τη διαδικασία, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη.»

Οι οδηγίες προς τον Γραμματέα του Γενικού Δικαστηρίου

9. Οι οδηγίες προς τον Γραμματέα του Γενικού Δικαστηρίου (στο εξής: οδηγίες προς τον Γραμματέα) έχουν θεσπιστεί δυνάμει του άρθρου 23 του Κανονισμού Διαδικασίας. Κατά το άρθρο 7 των οδηγιών προς τον Γραμματέα:

«1. Ο γραμματέας μεριμνά ώστε κατά την προσκόμιση των εγγράφων της διαδικασίας να τηρούνται οι διατάξεις του Οργανισμού, του Κανονισμού Διαδικασίας, των πρακτικών οδηγιών προς τους διαδίκους, καθώς και των παρουσών οδηγιών.

Ο γραμματέας τάσσει, κατά περίπτωση, στους διαδίκους προθεσμία προς τακτοποίηση τυχόν παρατυπιών των κατατεθειμένων εγγράφων.

Η επίδοση υπομνήματος αναβάλλεται σε περίπτωση μη τηρήσεως των διατάξεων του Κανονισμού Διαδικασίας, οι οποίες αναφέρονται στα σημεία 55 και 56 των πρακτικών οδηγιών προς τους διαδίκους.

Η μη τήρηση των διατάξεων των σημείων 57 και 59 των πρακτικών οδηγιών προς τους διαδίκους έχει ή, κατά περίπτωση, δύναται να έχει ως αποτέλεσμα την αναβολή της επιδόσεως του υπομνήματος.

[…]

3. Υπό την επιφύλαξη […] των διατάξεων του άρθρου 43, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας σχετικά με την κατάθεση στοιχείων με τηλεομοιοτυπία ή με οποιοδήποτε άλλο τεχνικό μέσο επικοινωνίας, […] ο γραμματέας αποδέχεται μόνο τα έγγραφα που φέρουν πρωτοτύπως την υπογραφή του δικηγόρου ή εκπροσώπου του διαδίκου.

[…]»

Οι πρακτικές οδηγίες προς τους διαδίκους

10. Οι πρακτικές οδηγίες του Γενικού Δικαστηρίου προς τους διαδίκους (στο εξής: πρακτικές οδηγίες) έχουν θεσπιστεί δυνάμει του άρθρου 150 του Κανονισμού Διαδικασίας. Στο τμήμα Β΄, το οποίο τιτλοφορείται «Επί της καταθέσεως των υπομνημάτων», προβλέπεται, μεταξύ άλλων:

«[…]

7. Στο τέλος του υπομνήματος πρέπει να υπάρχει η πρωτότυπη υπογραφή του δικηγόρου ή του εκπροσώπου του οικείου διαδίκου. Σε περίπτωση πλειόνων εκπροσώπων, αρκεί να έχει υπογράψει το υπόμνημα ένας από αυτούς.

[…]

9. Η πρώτη σελίδα κάθε αντιγράφου διαδικαστικού εγγράφου το οποίο οι διάδικοι οφείλουν να καταθέσουν δυνάμει του άρθρου 43, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας φέρει, μονογεγραμμένη από τον δικηγόρο ή εκπρόσωπο του οικείου διαδίκου, μνεία πιστοποιούσα ότι πρόκειται για ακριβές αντίγραφο του πρωτοτύπου.»

11. Στα σημεία 55 έως 59 του τμήματος Στ΄, το οποίο τιτλοφορείται «Επί των περιπτώσεων τακτοποιήσεως των υπομνημάτων», διευκρινίζονται οι προϋποθέσεις για την τακτοποίηση των δικογράφων των προσφυγών.

12. Κατά το σημείο 55, αν το δικόγραφο της προσφυγής δεν είναι σύμφωνο με τις ακόλουθες προϋποθέσεις δεν επιδίδεται στον καθού, τάσσεται δε εύλογη προθεσμία προς τακτοποίησή του:

«(α) κατάθεση του αποδεικτικού νομιμοποιήσεως του δικηγόρου (άρθρο 44, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας)·

(β) απόδειξη της κατά νόμον υπάρξεως του νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου (άρθρο 44, παράγραφος 5, στοιχείο α΄, του Κανονισμού Διαδικασίας)·

(γ) εντολή (άρθρο 44, παράγραφος 5, στοιχείο β΄, του Κανονισμού Διαδικασίας)·

(δ) αποδεικτικό ότι η εντολή δόθηκε προσηκόντως από εκπρόσωπο του νομικού προσώπου εξουσιοδοτημένον προς τούτο (άρθρο 44, παράγραφος 5, στοιχείο β΄, του Κανονισμού Διαδικασίας)·

(ε) κατάθεση της προσβαλλομένης πράξεως (προσφυγή ακυρώσεως) […] (άρθρο 21, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού· άρθρο 44, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας)».

13. Το σημείο 56 προβλέπει:

«Στις υποθέσεις πνευματικής ιδιοκτησίας στις οποίες τίθεται ζήτημα νομιμότητας αποφάσεως ενός τμήματος προσφυγών του ΓΕΕΑ, το δικόγραφο της προσφυγής που δεν είναι σύμφωνο με τις ακόλουθες προϋποθέσεις του άρθρου 132 του Κανονισμού Διαδικασίας δεν επιδίδεται στον έτερο διάδικο/στους λοιπούς διαδίκους, τάσσεται δε εύλογη προθεσμία προς τακτοποίησή του:

(α) μνεία των ονομάτων των διαδίκων στη διαδικασία ενώπιον του τμήματος προσφυγών και των διευθύνσεων που αυτοί δήλωσαν για τις κοινοποιήσεις στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής (άρθρο 132, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας)

(β) μνεία της ημερομηνίας κοινοποιήσεως της αποφάσεως του τμήματος προσφυγών (άρθρο 132, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας)

(γ) επισύναψη της προσβαλλόμενης αποφάσεως (άρθρο 132, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας).»

14. Το σημείο 57 προβλέπει, μεταξύ άλλων:

«Αν το δικόγραφο της προσφυγής δεν είναι σύμφωνο με τους ακόλουθους τυπικούς κανόνες, η επίδοση του δικογράφου της προσφυγής αναβάλλεται και τάσσεται εύλογη προθεσμία προς τακτοποίησή του:

[…]

(β) πρωτότυπη υπογραφή του δικηγόρου ή του εκπροσώπου στο τέλος του δικογράφου της προσφυγής (σημείο 7 των πρακτικών οδηγιών),

[…]

(ξ) κατάθεση των επικυρωμένων αντιγράφων του δικογράφου της προσφυγής (άρθρο 43, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας σημείο 9 των πρακτικών οδηγιών).»

15. Το σημείο 58 προβλέπει ότι, αν το δικόγραφο της προσφυγής δεν είναι σύμφωνο με τους τυπικούς κανόνες σχετικά με τον προσδιορισμό τόπου επιδόσεων, το αποδεικτικό νομιμοποιήσεως κάθε άλλου επικουρούντος δικηγόρου, τη συνοπτική έκθεση των ισχυρισμών και τη μετάφραση προς τη γλώσσα της διαδικασίας των συνημμένων εγγράφων, διενεργείται η επίδοση του δικογράφου της προσφυγής και τάσσεται εύλογη προθεσμία προς τακτοποίησή του.

16. Τέλος, το σημείο 59 προβλέπει, κατά περίπτωση, την κατ' αρχήν τακτοποίηση ή τη δυνατότητα τακτοποιήσεως όταν ο αριθμός των σελίδων του δικογράφου της προσφυγής υπερβαίνει τον ανώτατο αριθμό σελίδων που προβλέπεται στις πρακτικές οδηγίες, καθώς και την αναβολή της επιδόσεως σε τέτοια περίπτωση.

Το ιστορικό της υποθέσεως

17. Με δικόγραφο που περιήλθε με τηλεομοιοτυπία στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 22 Ιανουαρίου 2010, η αναιρεσείουσα άσκησε προσφυγή κατά αποφάσεως του ΓΕΕΑ [5]. Δεδομένου ότι η απόφαση αυτή είχε κοινοποιηθεί στην αναιρεσείουσα στις 13 Νοεμβρίου 2009, σύμφωνα με τους κανόνες υπολογισμού των δικονομικών προθεσμιών που προβλέπονται στον Κανονισμό Διαδικασίας η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής έληγε στις 25 Ιανουαρίου 2010.

18. Ακολούθως, ο δικηγόρος της αναιρεσείουσας απέστειλε στη Γραμματεία το

5 — Απόφαση του τρίτου τμήματος προσφυγών της 27ης Οκτωβρίου 2009 στην υπόθεση R 1267/2008-3, Bell & Ross BV κατά Klockgrossisten i Norden AB (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

δικόγραφο της προσφυγής και τα παραρτήματά του σε επτά αντίγραφα, καθώς και τα έγγραφα που απαιτούνται κατά το άρθρο 44, παράγραφοι 3 έως 5, του Κανονισμού Διαδικασίας, με συνοδευτική επιστολή στην οποία διευκρινιζόταν ότι στα αποστελλόμενα περιελάμβανε το πρωτότυπο δικόγραφο της προσφυγής και τα παραρτήματά του και επτά σύνολα πιστών αντιγράφων των ιδίων εγγράφων [6]. Η επιστολή περιήλθε στη Γραμματεία την 1η Φεβρουαρίου 2010, δηλαδή, τη δέκατη ημέρα μετά την αποστολή με τηλεομοιοτυπία.

19. Στις 2 Φεβρουαρίου 2010, η Γραμματεία ζήτησε από τον δικηγόρο να αποστείλει το υπογεγραμμένο πρωτότυπο του δικογράφου, το οποίο προφανώς δεν είχε περιληφθεί στα έγγραφα που είχαν αποσταλεί.

20. Με επιστολή του της 3ης Φεβρουαρίου 2010, ο δικηγόρος απέστειλε στη Γραμματεία το μόνο αντίγραφο του δικογράφου της προσφυγής που είχε στον φάκελό του, εξηγώντας τα ακόλουθα:

«Επειδή είμαι βέβαιος ότι σας έχω ήδη αποστείλει το πρωτότυπο του εγγράφου μαζί με αντίγραφα, αδυνατώ να σας βεβαιώσω αν το συνημμένο έγγραφο είναι ή όχι πρωτότυπο. Κατά την άποψή μου, είναι το αντίγραφο που είχαμε κρατήσει στον φάκελο. Αφού το εξετάσετε, αναμένω να μου γνωρίσετε τις παρατηρήσεις σας.»

6 — Προφανώς κανένα από τα επτά αντίγραφα δεν έφερε πιστοποίηση ότι πρόκειται για γνήσιο αντίγραφο, αφού ο δικηγόρος εκτίμησε ότι, παρά το σημείο 9 των πρακτικών οδηγιών, ήταν αρκετή η σχετική μνεία στη συνοδευτική επιστολή. Το γεγονός ότι τα αντίγραφα δεν έφεραν τέτοια πιστοποίηση αναφέρεται στην αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη αλλά δεν αποτελεί βάση της διαπιστώσεως του απαραδέκτου. Σε κάθε περίπτωση, πρόκειται για έλλειψη που θα μπορούσε να έχει τακτοποιηθεί κατά το σημείο 57, στοιχείο ξ΄, των πρακτικών οδηγιών.

21. Στις 5 Φεβρουαρίου 2010, η Γραμματεία πληροφόρησε τον δικηγόρο ότι το συμπέρασμα ήταν ότι το ανωτέρω έγγραφο ήταν το πρωτότυπο: περνώντας πάνω από την υπογραφή ένα υγρό μάκτρο, το (μαύρο) μελάνι ξέβαψε ελαφρώς.

22. Η Γραμματεία καταχώρισε, επομένως, στο πρωτόκολλο το δικόγραφο της προσφυγής στις 5 Φεβρουαρίου 2010, δηλαδή, μετά τη λήξη τόσο της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής όσο και της δεκαήμερης προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 43, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας.

23. Με επιστολή του της 12ης Φεβρουαρίου 2010, απευθυνόμενη προς τη Γραμματεία, ο δικηγόρος της αναιρεσείουσας επικαλέστηκε συγγνωστή πλάνη για να δικαιολογήσει την κατάθεση του υπογεγραμμένου πρωτοτύπου μετά από τη λήξη της ως άνω δεκαήμερης προθεσμίας.

24. Λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων, η προσφυγή δεν επιδόθηκε στο ΓΕΕΑ.

Η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη

25. Με την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας ότι έχει επαρκώς ενημερωθεί από τα έγγραφα της διαδικασίας και αποφασίζοντας να αποφανθεί χωρίς να συνεχίσει τη διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 111 του Κανονισμού Διαδικασίας, απέρριψε την προσφυγή ως προδήλως απαράδεκτη.

26. Το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, κατά πάγια νομολογία [7], η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής είναι δημοσίας τάξεως, έχει δε θεσπιστεί προς διασφάλιση της σαφήνειας και της βεβαιότητας των εννόμων καταστάσεων και αποτροπή κάθε αυθαίρετης διακρίσεως ή μεταχειρίσεως κατά την απονομή της δικαιοσύνης, καθώς και ότι ο δικαστής της Ένωσης μπορεί να εξετάσει αυτεπαγγέλτως, εάν έχει τηρηθεί [8]. Στη συνέχεια, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι το δικόγραφο της προσφυγής περιήλθε στη Γραμματεία με τηλεομοιοτυπία στις 22 Ιανουαρίου 2010, πριν τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής, και ότι, λαμβανομένης υπόψη της δεκαήμερης προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 43, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας, το πρωτότυπο έπρεπε να έχει περιέλθει στη Γραμματεία πριν την 1η Φεβρουαρίου 2010. Επομένως, αφού το πρωτότυπο ελήφθη στις 5 Φεβρουαρίου 2010, η προσφυγή ήταν εκπρόθεσμη [9].

27. Ακολούθως, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν στην επιστολή της 12ης Φεβρουαρίου 2010, προκειμένου να αποδειχθεί η συνδρομή συγγνωστής πλάνης: ότι λόγω συγχύσεως ο εργολάβος που ανέλαβε να φωτοτυπήσει το δικόγραφο της προσφυγής εξέλαβε ως πρωτότυπο ένα από τα αντίγραφα· ότι ο δικηγόρος συνήθιζε να υπογράφει με μελάνι μαύρου χρώματος· ότι η ποιότητα των αντιγράφων δυσχέρανε τη διάκριση μεταξύ του πρωτοτύπου και των αντιγράφων· ότι η δοκιμή με υγρό μάκτρο δεν είναι δυνατόν να απαιτείται συστηματικά από τους διαδίκους και ότι η δυνατότητα τακτοποιήσεως κατά το σημείο 57, στοιχείο ξ΄, των πρακτικών οδηγιών μπορεί να ελαττώσει την προσοχή των διαδίκων σε ό,τι αφορά την ανάγκη να διακρίνεται το πρωτότυπο από τα αντίγραφά του.

28. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι κανένα από τα ανωτέρω επιχειρήματα δεν απεδείκνυε τη συνδρομή συγγνωστής πλάνης. Κατά τη νομολογία [10], σε ό,τι αφορά τις προθεσμίες ασκήσεως προσφυγής, η έννοια της συγγνωστής πλάνης πρέπει να ερμηνεύεται στενά και μπορεί να αφορά μόνον εξαιρετικές περιστάσεις κατά τις οποίες, μεταξύ άλλων, το οικείο όργανο τήρησε συμπεριφορά δυνάμενη να προκαλέσει, από μόνη της ή σε καθοριστικό βαθμό εύλογη σύγχυση σε καλόπιστο πολίτη ο οποίος επιδεικνύει όλη την επιμέλεια που απαιτείται από πρόσωπο που έχει τη συνήθη ενημέρωση. Όμως, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η αναιρεσείουσα ομολογεί ότι η ίδια προκάλεσε τη σύγχυση κατά την προετοιμασία του φακέλου, ενώ δεν αποδεικνύεται ούτε η ύπαρξη εξαιρετικών περιστάσεων ούτε η επίδειξη της απαιτούμενης επιμέλειας. Η δυσχέρεια διακρίσεως μεταξύ του υπογεγραμμένου πρωτοτύπου του δικογράφου της προσφυγής από τα αντίγραφά του θα μπορούσε να έχει αντιμετωπιστεί [11].

29. Εξάλλου, η εκπρόθεσμη κατάθεση του υπογεγραμμένου πρωτοτύπου δεν περιλαμβάνεται στις περιπτώσεις τακτοποιήσεως των δικογράφων της προσφυγής που προβλέπονται στα σημεία 55 έως 59 των πρακτικών οδηγιών. Η προβλεπόμενη στο σημείο 57, στοιχείο ξ΄, διευκόλυνση τακτοποιήσεως δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την ελάττωση

7 — Απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 1997, C-246/95, Coen (Συλλογή 1997, σ. I-403, σκέψη 21), και απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1997, Τ-121/96 και Τ-151/96, Mutual Aid Administration Services κατά Επιτροπής (Συλλογή 1997, σ. II-1355, σκέψεις 38 και 39).

8 — Σκέψη 12 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

9 — Σκέψη 17 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

10 — Απόφαση του Πρωτοδικείου της 29ης Μαΐου 1991, Τ-12/90, Bayer κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. II-219, σκέψη 29) και διάταξη του Πρωτοδικείου της 11ης Δεκεμβρίου 2006, Τ-392/05, MMT κατά Επιτροπής (σκέψη 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

11 — Σκέψεις 19 έως 27 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

της προσοχής των διαδίκων οι οποίοι πρέπει να φροντίζουν να διακρίνεται το πρωτότυπο από τα αντίγραφά του [12].

Τα αιτήματα και οι λόγοι αναιρέσεως

30. Η αναιρεσείουσα ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, να κηρύξει παραδεκτή την προσφυγή ακυρώσεως, να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου να κρίνει επί της ουσίας και να καταδικαστεί το ΓΕΕΑ στα δικαστικά έξοδα αμφοτέρων των βαθμών δικαιοδοσίας.

31. Προβάλλει έξι λόγους αναιρέσεως τους οποίους αντλεί, αντιστοίχως, από την παράβαση του άρθρου 111 του Κανονισμού Διαδικασίας, την παράβαση του άρθρου 43 του ιδίου Κανονισμού, τη μη τήρηση του σημείου 57, στοιχείο β΄, των πρακτικών οδηγιών και του άρθρου 7, παράγραφος 1, των οδηγιών προς τον Γραμματέα, την μη αποδοχή της συνδρομής συγγνωστής πλάνης, την ύπαρξη τυχαίου γεγονότος και την παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

32. Το ΓΕΕΑ ζητεί να απορριφθεί η αίτηση αναιρέσεως και να καταδικασθεί η αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

12 — Σκέψη 28 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

Ανάλυση

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

33. Καταρχάς, είναι σημαντικό να επισημανθούν οι κύριες ιδιομορφίες που χαρακτηρίζουν την παρούσα υπόθεση.

34. Αφενός, δεν αμφισβητείται ότι, λόγω συγχύσεως, το υπογεγραμμένο από τον δικηγόρο δικόγραφο της προσφυγής περιήλθε στη Γραμματεία στις 5 Φεβρουαρίου 2010, ενώ όσα είχαν παραληφθεί την 1η Φεβρουαρίου ήταν πιστά φωτοαντίγραφά του. Δεν αμφισβητείται, επίσης, ότι το έγγραφο που παρελήφθη στις 5 Φεβρουαρίου ήταν το πρωτότυπο της τηλεομοιοτυπίας που παρελήφθη στις 22 Ιανουαρίου. Βεβαίως, η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής έληξε στις 25 Ιανουαρίου 2010 (και κατά συνέπεια εμπρόθεσμη ήταν η διαβίβαση του δικογράφου της προσφυγής με τηλεομοιοτυπία στις 22 Ιανουαρίου) και ότι η δεκαήμερη προθεσμία για την κατάθεση του πρωτοτύπου του δικογράφου της προσφυγής κατόπιν διαβιβάσεως με τηλεομοιοτυπία έληξε την 1η Φεβρουαρίου 2010.

35. Αφετέρου, θεωρώ σκόπιμο να επισημάνω ότι, για προφανείς λόγους, στο κείμενο της προσφυγής, που απευθύνεται στο Γενικό Δικαστήριο, δεν περιέχονται επιχειρήματα ως προς τις αιτίες της ανωτέρω συγχύσεως, την ενδεχόμενη δικαιολόγηση της εκπρόθεσμης καταθέσεως της προσφυγής

ή τις πιθανότητες τακτοποιήσεως. Καθώς η προσφυγή δεν επιδόθηκε στο ΓΕΕΑ και δεν διοργανώθηκε επ' ακροατηρίου συζήτηση, δεν δόθηκε η ευκαιρία στους διαδίκους να εκφράσουν την άποψή τους επί των ζητημάτων αυτών ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου [13]. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στην κρίση που περιέχεται στην αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη επί τη βάσει των τηλεφωνικών επικοινωνιών και της αλληλογραφίας μεταξύ του δικηγόρου και της Γραμματείας, καθώς και του προσδιορισμού της πρωτότυπης υπογραφής του δικηγόρου από τη Γραμματεία.

36. Στη συνέχεια, πρέπει να υπομνησθούν οι αρχές του δικαίου της Ένωσης που είναι κρίσιμες για την εκτίμηση της αιτήσεως αναιρέσεως: η αρχή της ασφάλειας δικαίου, κατά την οποία οι προθεσμίες ενδίκων βοηθημάτων είναι δημοσίας τάξεως και οι διάδικοι ή ο δικαστής δεν δύνανται να τις μεταβάλλουν κατά την κρίση τους· το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης· η αρχή της αναλογικότητας, η οποία επιτάσσει να είναι τα προβλεπόμενα από διάταξη του δικαίου της Ένωσης μέσα πρόσφορα για την επίτευξη του επιδιωκομένου σκοπού και να μην υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη αυτή μέτρο, καθώς και η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης η οποία αφορά κάθε πρόσωπο στο οποίο ένα όργανο της Ένωσης δημιούργησε βάσιμες προσδοκίες λόγω των συγκεκριμένων διαβεβαιώσεων που του έχει δώσει.

37. Βάσει των ανωτέρω αρχών και των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, ο τρίτος και ο έκτος από τους λόγους αναιρέσεως χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής και θα τους εξετάσω πρώτους. Στη συνέχεια, θα εξεταστούν εν συντομία οι υπόλοιποι λόγοι αναιρέσεως.

Τρίτος λόγος αναιρέσεως: μη τήρηση του άρθρου 7, παράγραφος 1, των οδηγιών προς τον Γραμματέα και του σημείου 57, στοιχείο β΄, των πρακτικών οδηγιών

38. Η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο εφόσον δεν αναγνώρισε ότι ήταν δυνατή η τακτοποίηση του δικογράφου της προσφυγής κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, των οδηγιών προς τον Γραμματέα (κατά το οποίο ο Γραμματέας τάσσει, κατά περίπτωση, στους διαδίκους προθεσμία προς τακτοποίηση τυχόν παρατυπιών των κατατεθειμένων εγγράφων) και το σημείο 57, στοιχείο β΄, των πρακτικών οδηγιών (κατά το οποίο τάσσεται εύλογη προθεσμία προς τακτοποίηση εάν το δικόγραφο της προσφυγής δεν είναι σύμφωνο προς τον τυπικό κανόνα που απαιτεί την

13 — Επισημαίνω ότι, παρά το γεγονός ότι η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη επικαλείται το άρθρο 113 και όχι το άρθρο 111, του Κανονισμού Διαδικασίας, θα έπρεπε οι διάδικοι να είχαν ακουστεί. Πράγματι, το άρθρο 113 προβλέπει ότι: «[Τ]ο Γενικό Δικαστήριο μπορεί οποτεδήποτε, αυτεπαγγέλτως, *αφού ακούσει τους διαδίκους*, να αποφανθεί ως προς το απαράδεκτο για λόγους δημοσίας τάξεως [...]» (η υπογράμμιση δική μου). Εντούτοις, καθώς το προδήλως απαράδεκτο λόγω εκπρόθεσμης καταθέσεως της προσφυγής συνιστά λόγο απαραδέκτου δημοσίας τάξεως, δεν είναι ευχερής ο προσδιορισμός των πεδίων εφαρμογής των άρθρων 111 και 113 του Κανονισμού Διαδικασίας ούτε, κατά συνέπεια, της ευρύτητας της επιβαλλομένης υποχρεώσεως προς το Γενικό Δικαστήριο να ακούσει τους διαδίκους (έστω και γραπτώς) πριν την έκδοση διατάξεως σε περιστατικά όπως αυτά της υπό κρίση υποθέσεως (βλ., ιδίως, απόφαση της 2ας Μαΐου 2006, C-417/04 P, Regione Siciliana κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-3881, σκέψη 37).

πρωτότυπη υπογραφή του δικηγόρου στο τέλος του δικογράφου της προσφυγής).

39. Καταρχάς, δεν θεωρώ βάσιμη την προβληθείσα από το ΓΕΕΑ ένσταση σχετικά με το παραδεκτό του ως άνω λόγου αναιρέσεως. Το ΓΕΕΑ επισημαίνει ότι η αναιρεσείουσα δεν επικαλέστηκε, ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, το σημείο 57, στοιχείο β΄, των πρακτικών οδηγιών.

40. Κατ' αρχήν, ισχυρισμός σχετικός με τη διαφορά της κύριας δίκης ο οποίος δεν προβλήθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δεν μπορεί να προβληθεί για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου [14]. Εντούτοις, στη συγκεκριμένη υπόθεση, νομίζω ότι το παραδεκτό των λόγων αναιρέσεως δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί επί τη βάσει της ομοιότητάς τους με τους λόγους ακυρώσεως που προβλήθηκαν πρωτοδίκως. Πράγματι, η αναιρεσείουσα δεν είχε τη δυνατότητα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου να προβάλει οποιονδήποτε λόγο σχετικό με τη συγκεκριμένη διάταξη. Στο δικόγραφο της προσφυγής δεν ήταν δυνατόν να γίνει αναφορά στις συνθήκες καταθέσεώς του, οι οποίες δεν είχαν, για προφανείς λόγους, προβλεφθεί κατά τη σύνταξή του. Οι επικοινωνίες δε —ακόμα και έγγραφες— μεταξύ του δικηγόρου της αναιρεσείουσας και της Γραμματείας δεν συνιστούν δικόγραφα με τα οποία η αναιρεσείουσα θα μπορούσε να προβάλει παραδεκτό λόγο στο πλαίσιο της προσφυγής της.

14 — Βλ., ιδίως, απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, Βασίλειο της Σουηδίας κ.λπ. κατά API και Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. I-8533, σκέψη 126 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

41. Όσον αφορά την ουσία, βρίσκω εύγλωττα τα επιχειρήματα της αναιρεσείουσας, ενώ οι προβαλλόμενες από το ΓΕΕΑ ενστάσεις δεν με πείθουν.

42. Παρά το ότι το άρθρο 44, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας αναφέρεται ρητά μόνο στη δυνατότητα τακτοποιήσεως, εντός ευλόγου προθεσμίας τασσόμενης από τον Γραμματέα, των σχετικών προς τις προϋποθέσεις που απαριθμούνται στις παραγράφους 3 έως 5 του ιδίου άρθρου ελλείψεων, η αναφορά αυτή δεν λαμβάνει ρητώς —παρά τους αντίθετους ισχυρισμούς του ΓΕΕΑ— τη μορφή αποκλειστικής απαριθμήσεως.

43. Συναφώς, το άρθρο 7, παράγραφος 1, των οδηγιών προς τον Γραμματέα προβλέπει ότι ο Γραμματέας μεριμνά ώστε τα προσκομιζόμενα έγγραφα της διαδικασίας να είναι σύμφωνα προς τις διατάξεις «του Οργανισμού, του Κανονισμού Διαδικασίας, των πρακτικών οδηγιών προς τους διαδίκους, καθώς και των παρουσών οδηγιών» και ότι, κατά περίπτωση, «τάσσει [...] στους διαδίκους προθεσμία προς τακτοποίηση τυχόν παρατυπιών των κατατεθειμένων εγγράφων». Καταλήγω στο συμπέρασμα ότι ο όρος «παρατυπίες» περιλαμβάνει όλα όσα επιβάλλονται από τις διατάξεις των τεσσάρων κειμένων που αναφέρθηκαν.

44. Βέβαια, η έλλειψη της πρωτότυπης υπογραφής του δικηγόρου στο τέλος του δικογράφου δεν είναι απλώς παρατυπία (όπως θα ήταν, για παράδειγμα, η χρήση άλλου μεγέθους χαρτιού από το σχήμα Α4 που απαιτείται από το σημείο 8, στοιχείο α΄, των πρακτικών οδηγιών), αφού σχετίζεται με την εξακρίβωση της προελεύσεως του εγγράφου από εξουσιοδοτημένη πηγή και άρα με την ουσία του. Εντούτοις, η υπογραφή είναι

ένα μόνο από τα στοιχεία ο συνδυασμός των οποίων καθιστά δυνατή την ανωτέρω εξακρίβωση. Στα στοιχεία αυτά περιλαμβάνονται, επίσης, η απόδειξη της κατά νόμον υπάρξεως της αναιρεσείουσας που είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, η εντολή που δόθηκε στον δικηγόρο, η απόδειξη ότι αυτή η εντολή δόθηκε προσηκόντως και το αποδεικτικό της νομιμοποιήσεως του δικηγόρου. Η έλλειψη ενός μόνον από τα ανωτέρω στοιχεία καθιστά αδύνατη την εξακρίβωση της προελεύσεως του εγγράφου από εξουσιοδοτημένο πρόσωπο και, κατά συνέπεια, το απαράδεκτο. Καθώς είναι αναμφισβήτητο ότι η έλλειψη ενός από τα υπόλοιπα έγγραφα συνιστά παρατυπία που μπορεί να τακτοποιηθεί, συμπεραίνω ότι το ίδιο ισχύει και για την πρωτότυπη υπογραφή του δικηγόρου.

45. Κατά το σημείο 57, στοιχείο β΄, των πρακτικών οδηγιών, εάν το δικόγραφο της προσφυγής δεν είναι σύμφωνο προς τον τυπικό κανόνα που απαιτεί να τίθεται η πρωτότυπη υπογραφή του δικηγόρου στο τέλος του δικογράφου της προσφυγής, «η επίδοση του δικογράφου της προσφυγής αναβάλλεται και τάσσεται εύλογη προθεσμία προς τακτοποίησή του».

46. Νομίζω ότι οι συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 7, παράγραφος 1, των οδηγιών προς τον Γραμματέα και του σημείου 57, στοιχείο β΄, των πρακτικών οδηγιών προβλέπουν —σαφώς— τη δυνατότητα να τάσσεται εύλογη προθεσμία προς τακτοποίηση του δικογράφου της προσφυγής, όταν στο τέλος του δεν έχει τεθεί η πρωτότυπη υπογραφή του δικηγόρου.

47. Το ΓΕΕΑ αντιτείνει, ωστόσο, ότι οι οδηγίες προς τον Γραμματέα δεν μπορούν να προσθέσουν δυνατότητες τακτοποιήσεως μετά τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής οι οποίες δεν προβλέπονται ούτε στον Οργανισμό ούτε στον Κανονισμό Διαδικασίας.

48. Το επιχείρημα αυτό προϋποθέτει, κατά πρώτο λόγο, τη δυνατότητα διακρίσεως μεταξύ της τακτοποιήσεως μετά τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής (την οποία μόνον ο Οργανισμός και ο Κανονισμός Διαδικασίας δύνανται να προβλέπουν και προβλέπεται στις περιπτώσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 21, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού και στο άρθρο 44, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας) και της τακτοποιήσεως μετά τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής (η οποία μπορεί να προβλέπεται στις πρακτικές οδηγίες που θεσπίζει το Γενικό Δικαστήριο).

49. Καταρχάς, δεν θεωρώ ότι μπορεί να συναχθεί από την ύπαρξη στο άρθρο 21, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού της διευκρινίσεως «χωρίς να δύναται να […] αντιταχθεί το εκπρόθεσμο, σε περίπτωση που η κατάθεση γίνει μετά την πάροδο της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής» ότι η έλλειψη παρόμοιας διευκρινίσεως σε άλλες σχετικές με περιπτώσεις τακτοποιήσεως διατάξεις συνεπάγεται κατ' ανάγκην ότι δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί τακτοποίηση βάσει αυτών των διατάξεων μετά τη λήξη της ως άνω προθεσμίας.

50. Ακολούθως, επισημαίνω ότι ούτε το άρθρο 44, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας, ούτε το άρθρο 7, παράγραφος 1, των οδηγιών προς τον Γραμματέα ούτε το άρθρο 57 των πρακτικών οδηγιών ορίζει, ρητώς

ή σιωπηρώς, αν η τακτοποίηση μπορεί να γίνει μετά τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής. Οι τρεις διατάξεις έχουν παρόμοια διατύπωση και σε όλες προβλέπεται η δυνατότητα του Γραμματέα να τάξει (εύλογη) προθεσμία προς τακτοποίηση εγγράφου που παρουσιάζει πλημμέλεια ως προς τον τύπο. Εάν, λοιπόν, οι αναφερόμενες στο άρθρο 44, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας περιπτώσεις μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο τακτοποιήσεως μετά τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής, δεν υπάρχει κανένας λόγος να μην ισχύει το ίδιο και για τις περιπτώσεις που απαριθμούνται στις δύο άλλες διατάξεις [15].

51. Θεωρώ, εξάλλου, ότι πρέπει να μπορεί να γίνεται χρήση των δυνατοτήτων τακτοποιήσεως του δικογράφου της προσφυγής που προβλέπονται από διαδικαστικές διατάξεις μετά τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής. Πράγματι, πριν τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής [16], ο προσφεύγων μπορεί ανά πάσα στιγμή να συμπληρώνει το δικόγραφο της προσφυγής, χωρίς να είναι αναγκαία σχετική ρητή διάταξη, είτε με δική του πρωτοβουλία είτε κατόπιν ανακοινώσεως της Γραμματείας η οποία τον πληροφορεί για την ύπαρξη τυπικής πλημμέλειας. Εφόσον δεν είναι αναγκαία ρητή διάταξη για να επιτραπεί η τακτοποίηση *πριν* τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής, συνάγεται από την ύπαρξη τέτοιας διατάξεως ότι επιτρέπεται η τακτοποίηση *μετά* τη λήξη της ανωτέρω προθεσμίας —και εξ αυτού του λόγου είναι απαραίτητη η παρέμβαση της Γραμματείας και ο καθορισμός εύλογης προθεσμίας προς τον σκοπό αυτό [17].

52. Αλλά το ΓΕΕΑ ισχυρίζεται, επίσης, ότι με τις πρακτικές οδηγίες δεν μπορούν να θεσπίζονται περιπτώσεις τακτοποιήσεως οι οποίες δεν προβλέπονται στον Κανονισμό Διαδικασίας.

53. Οι κανόνες των πρακτικών οδηγιών είναι, βεβαίως, κατώτερης τυπικής ισχύος από εκείνους του Κανονισμού Διαδικασίας, ο οποίος συνιστά τη νομική τους βάση. Εντούτοις, τα δύο κείμενα εφαρμόζονται από κοινού και πρέπει, κατά συνέπεια, να ερμηνεύονται στο μέτρο του δυνατού με τρόπο που να εξασφαλίζει τη συμφωνία τους. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, ο Κανονισμός Διαδικασίας δεν περιέχει διάταξη από την οποία θα μπορούσε να συναχθεί ότι μόνο οι περιπτώσεις που προβλέπονται σε αυτόν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο τακτοποιήσεως (ή τακτοποιήσεως μετά τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής).

15 — Αν έπρεπε να συναχθεί, a contrario, από το γράμμα του άρθρου 21, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού («χωρίς να δύναται να του αντιταχθεί το εκπρόθεσμο, σε περίπτωση που η κατάθεση γίνει μετά την πάροδο της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής») ότι η τακτοποίηση σε περίπτωση ελλείψεως αυτής της διευκρινίσεως θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί πριν τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής —και δεν βρίσκω κανένα λόγο για τέτοιο συλλογισμό— το επιχείρημα του ΓΕΕΑ θα ήταν ασυνεπές, καθώς η διευκρίνιση αυτή λείπει και από το άρθρο 44, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας.

16 — Ενόσω το δικόγραφο της προσφυγής δεν έχει ακόμη επιδοθεί στον αντίδικο· όμως, σύμφωνα με τις οδηγίες προς τον Γραμματέα, δεν θα έπρεπε να επιδοθεί δικόγραφο προσφυγής που παρουσιάζει τυπική πλημμέλεια.

17 — Είναι προφανές ότι ο Γραμματέας, όταν αποφασίζει για τη διάρκεια της προθεσμίας σε κάθε υπόθεση, πρέπει να λαμβάνει υπόψη όχι μόνο ό,τι είναι εύλογο για τον προσφεύγοντα αλλά, επίσης, και ό,τι είναι εύλογο από τη σκοπιά του καθού (καθώς και, στις διαφορές τις σχετικές με σήματα όπως η παρούσα, του άλλου μέρους στη διαδικασία ενώπιον του ΓΕΕΑ), των οποίων η νομική κατάσταση πρέπει να είναι σαφής και βεβαία, λαμβανομένων υπόψη των προθεσμιών ασκήσεως προσφυγής και κοινοποιήσεως.

Συνεπώς, είναι δυνατή η σύμφωνη ερμηνεία του Κανονισμού Διαδικασίας και των πρακτικών οδηγιών στο μέτρο που οι περιπτώσεις τακτοποιήσεως που προβλέπονται στις δεύτερες δεν περιορίζονται στην περίοδο πριν τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής. Αντιθέτως, αν υπήρχε σύγκρουση μεταξύ των δύο, η διάταξη του Κανονισμού Διαδικασίας θα υπερίσχυε. Πλην όμως, νομίζω ότι, ακόμα και στην περίπτωση που οι πρακτικές οδηγίες υπερέβαιναν την παρεχόμενη από τον Οργανισμό ή τον Κανονισμό Διαδικασίας εξουσιοδότηση, οι διάδικοι θα είχαν την εύλογη προσδοκία να θεωρήσει το Γενικό Δικαστήριο ότι δεσμεύεται από τις οδηγίες που το ίδιο έχει θεσπίσει, κατά μείζονα λόγο, μάλιστα, όταν αποφασίζει αυτεπαγγέλτως, χωρίς ακρόαση των διαδίκων, για το απαράδεκτο προσφυγής.

54. Τέλος, το ΓΕΕΑ ισχυρίζεται ότι οι προβλεπόμενες στα σημεία 55 έως 59 των πρακτικών οδηγιών περιπτώσεις τακτοποιήσεως δεν αφορούν το παραδεκτό της προσφυγής αλλά μόνο την επίδοση στον καθού.

55. Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να γίνει δεκτό. Βεβαίως, στα εν λόγω σημεία των πρακτικών οδηγιών διευκρινίζεται αν η επίδοση πρέπει να αναβληθεί ή όχι. Είναι, εξάλλου, πιθανό ότι ορισμένες από τις εκεί αναφερόμενες πλημμέλειες — για παράδειγμα, η έλλειψη αριθμήσεως των παραγράφων, στην οποία αναφέρεται το σημείο 57, στοιχείο γ΄ — δεν θα επέφεραν το απαράδεκτο σε περίπτωση μη τακτοποιήσεώς τους. Άλλες, αντιθέτως —συμπεριλαμβανομένης της ελλείψεως της πρωτότυπης υπογραφής του δικηγόρου ή του εκπροσώπου στο τέλος του δικογράφου της προσφυγής, στην οποία αναφέρεται το σημείο 57, στοιχείο β΄, και η οποία είναι επίδικη—, θα είχαν ως αναγκαία συνέπεια το απαράδεκτο της προσφυγής σε περίπτωση μη διορθώσεώς τους. Δεν μπορεί, επομένως, να υποστηριχθεί ότι οι προβλεπόμενες στο σημείο 57 των πρακτικών οδηγιών περιπτώσεις τακτοποιήσεως αφορούν μόνο την επίδοση της προσφυγής και όχι το παραδεκτό αυτής.

56. Εξάλλου, φρονώ ότι η αναφορά, στη σκέψη 28 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι το σημείο 57, στοιχείο ξ΄, των πρακτικών οδηγιών επιτρέπει «την αναβολή της εκτιμήσεως, από το Γενικό Δικαστήριο, των προϋποθέσεων του παραδεκτού της προσφυγής που προβλέπονται στο άρθρο 43, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας» δεν είναι κρίσιμη εν προκειμένω. Πράγματι, όταν οι προϋποθέσεις του παραδεκτού μίας προσφυγής αμφισβητούνται, η εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου αναβάλλεται κατ' ανάγκην κατά τον χρόνο που είναι κρίσιμος για την εκτίμηση, χωρίς να απαιτείται ρητή προς τούτο διάταξη.

57. Κατά συνέπεια, έχω τη γνώμη ότι ο τρίτος λόγος αναιρέσεως είναι βάσιμος.

Επί του έκτου λόγου αναιρέσεως: παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

58. Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι, κρίνοντας την προσφυγή απαράδεκτη καίτοι οκτώ αντίτυπα του δικογράφου της προσφυγής με την υπογραφή του δικηγόρου είχαν παραληφθεί εντός των προθεσμιών με τηλεομοιοτυπία ή ταχυδρομικώς, το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε τις αρχές της αναλογικότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Ιδίως εφόσον οι οδηγίες προς τον Γραμματέα (άρθρο 7) και οι πρακτικές οδηγίες (σημείο 57, στοιχείο β΄) προβλέπουν τη δυνατότητα τακτοποιήσεως του δικογράφου της προσφυγής ώστε να υπάρχει σε αυτό πρωτότυπη υπογραφή του δικηγόρου.

59. Το ΓΕΕΑ επισημαίνει ότι το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας δεν επηρεάζεται από την αυστηρή εφαρμογή των δικονομικών προθεσμιών και των άλλων τυπικών προϋποθέσεων. Το απαράδεκτο λόγω εκπρόθεσμης κατάθεσης του δικογράφου της προσφυγής δεν προσβάλλει το ως άνω δικαίωμα, ούτε είναι δυσανάλογο. Στο σημείο 57, στοιχείο β΄, των πρακτικών οδηγιών δεν είναι δυνατόν ως εκ της φύσεώς του να θεμελιωθεί δικαιολογημένη εμπιστοσύνη σχετικά με την τακτοποίηση δικογράφου προσφυγής που δεν φέρει πρωτότυπη υπογραφή ούτε μπορεί να ορίζεται παρέκκλιση από τη σαφή ρύθμιση του άρθρου 43, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας.

Η προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

60. Σε ό,τι αφορά, καταρχάς, την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης υπενθυμίζω ότι δικαίωμα επικλήσεως αυτής της αρχής έχει κάθε πρόσωπο στο οποίο θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δημιούργησε βάσιμες προσδοκίες λόγω συγκεκριμένων διαβεβαιώσεων που του έδωσε. Αντιθέτως, ουδείς δύναται να επικαλεσθεί παραβίαση της αρχής αυτής ελλείψει τέτοιων διαβεβαιώσεων [18].

61. Μπορούμε να θεωρήσουμε ότι, στη συγκεκριμένη υπόθεση, υπάρχουν συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις, δοσμένες από το Γενικό Δικαστήριο (ή τη Γραμματεία του), τέτοιας φύσεως ώστε να δημιουργήσουν στο πρόσωπο της αναιρεσείουσας βάσιμη προσδοκία τακτοποιήσεως του δικογράφου της προσφυγής της;

62. Είναι αληθές ότι η αναιρεσείουσα δεν υποστηρίζει ότι έλαβε συγκεκριμένη διαβεβαίωση ως προς αυτό. Εντούτοις, αφενός, από την ύπαρξη των διατάξεων των οδηγιών προς τον Γραμματέα (ιδίως του άρθρου 7) και των πρακτικών οδηγιών (ιδίως του σημείου 57) που αναφέρθηκαν μπορούσε να συναχθεί ότι ήταν δυνατόν να γίνει τέτοια τακτοποίηση. Συναφώς, οι προσφεύγοντες θα πρέπει, γενικώς, να έχουν τη βάσιμη προσδοκία ότι το Γενικό Δικαστήριο θα τηρήσει τους κανόνες που έχει θεσπίσει. Αφετέρου, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη καθώς και από την επιστολή της

18 — Βλ., προσφάτως, απόφαση της 7ης Απριλίου 2011, C-321/09 P, Ελλάδα κατά Επιτροπής (σκέψη 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

3ης Φεβρουαρίου 2010, στις 2 Φεβρουαρίου 2010, δηλαδή, την επομένη της λήξεως της προβλεπόμενης στο άρθρο 43, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας δεκαήμερης προθεσμίας, η Γραμματεία «ζήτησε από την [αναιρεσείουσα] να αποστείλει το υπογεγραμμένο πρωτότυπο του δικογράφου της προσφυγής» [19]. Όμως, υπό το πρίσμα των ως άνω διατάξεων, μία τέτοια αίτηση δεν θα μπορούσε παρά να ερμηνευθεί ως συγκεκριμένη διαβεβαίωση (αν και σιωπηρή) ως προς την ύπαρξη δυνατότητας τακτοποιήσεως του δικογράφου της προσφυγής με τη λήψη του υπογεγραμμένου πρωτοτύπου. Πράγματι, στο μέτρο που η Γραμματεία δεν είχε λάβει το ως άνω πρωτότυπο και τόσο η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής όσο και η δεκαήμερη προθεσμία είχαν παρέλθει, η προσκόμισή του δεν θα μπορούσε παρά να έχει ως λόγο την τακτοποίηση της προσφυγής. Ο προσφεύγων που λαμβάνει από τη Γραμματεία τέτοια αίτηση γνωρίζοντας ότι τόσο η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής όσο και η δεκαήμερη προθεσμία έχουν παρέλθει δεν μπορεί παρά να συμπεράνει ότι υπάρχει δυνατότητα τακτοποιήσεως, καθώς, εφόσον η Γραμματεία δεν είχε στο χρονικό εκείνο σημείο λάβει το πρωτότυπο, δεν θα είχε κανένα λόγο να ζητήσει τη μεταγενέστερη προσκόμισή του μόνο για επιβεβαίωση.

63. Βάσει της ανωτέρω συγκεκριμένης αν και σιωπηρής διαβεβαιώσεως εκ μέρους της Γραμματείας, καθώς και των διατάξεων του άρθρου 7 των οδηγιών προς τον Γραμματέα και του σημείου 57 των πρακτικών οδηγιών, οι οποίες έχουν θεσπιστεί από το Γενικό Δικαστήριο και άρα τεκμαίρεται η τήρησή τους από αυτό, η αναιρεσείουσα μπορούσε, κατά τη γνώμη μου, να έχει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στο ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν θα απέκλειε εκ προοιμίου την πιθανότητα τακτοποιήσεως της καταθέσεως της προσφυγής με την προσκόμιση του πρωτοτύπου κατόπιν αιτήσεως της Γραμματείας και τούτο χωρίς να συντρέχει συγγνωστή πλάνη εκ μέρους της αναιρεσείουσας ή του δικηγόρου της, αφού δεν τίθεται τέτοιος όρος στις διατάξεις που αναφέρθηκαν ούτε επισημάνθηκε από τη Γραμματεία.

64. Εντούτοις, στην αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, το Γενικό Δικαστήριο βάσισε τη διαπίστωση του απαραδέκτου κρίνοντας, αφενός, ότι μόνη η ημερομηνία καταθέσεως του υπογεγραμμένου πρωτοτύπου του δικογράφου της προσφυγής, δηλαδή η 5η Φεβρουαρίου 2010, πρέπει να ληφθεί υπόψη για να κριθεί το εμπρόθεσμο της ασκήσεως της προσφυγής και, αφετέρου, ότι η μη κατάθεση, εντός της δεκαήμερης προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 43, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας, του υπογεγραμμένου πρωτοτύπου του δικογράφου της προσφυγής δεν περιλαμβάνεται στις προβλεπόμενες στα σημεία 55 έως 59 των πρακτικών οδηγιών περιπτώσεις τακτοποιήσεως [20]. Κατά τα λοιπά, το Γενικό Δικαστήριο περιορίστηκε στην εξέταση και απόρριψη των επιχειρημάτων που προέβαλε, επικαλούμενος συγγνωστή πλάνη, ο δικηγόρος της αναιρεσείουσας στην επιστολή του προς τη Γραμματεία της 12ης Φεβρουαρίου 2010.

19 — Σκέψη 4 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως. Η ημερομηνία της αιτήσεως δεν προσδιορίζεται στην ως άνω διάταξη, αλλά προκύπτει από την επιστολή της 3ης Φεβρουαρίου 2010 (βλ. σημείο 20 παραπάνω), της οποίας η ακρίβεια ως προς το σημείο αυτό δεν αμφισβητείται. Αλλά, ακόμα και αν υποτεθεί ότι η Γραμματεία ζήτησε την αποστολή του πρωτοτύπου την ημέρα της λήψεως των επτά αντιγράφων, δηλαδή, την 1η Φεβρουαρίου 2010, ημερομηνία λήξεως της δεκαήμερης προθεσμίας για την αποστολή του πρωτοτύπου, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι η Γραμματεία θεώρησε ότι ήταν πιθανό να λάβει στο Λουξεμβούργο πριν τη λήξη της ως άνω προθεσμίας, τα μεσάνυκτα της ίδιας ημέρας, έγγραφο το οποίο βρισκόταν ακόμα στην κατοχή του δικηγόρου στο Παρίσι.

20 — Σκέψεις 17 και 28, αντιστοίχως, της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

65. Συναφώς, φρονώ ότι η κρίση ότι η εκπρόθεσμη κατάθεση του υπογεγραμμένου πρωτοτύπου του δικογράφου της προσφυγής δεν περιλαμβάνεται στις προβλεπόμενες στα σημεία 55 έως 59 των πρακτικών οδηγιών περιπτώσεις τακτοποιήσεως είναι εσφαλμένη, στο μέτρο που σε αυτές τις περιπτώσεις περιλαμβάνεται, στο σημείο 57, στοιχείο β΄, η έλλειψη της πρωτότυπης υπογραφής του δικηγόρου στο τέλος του δικογράφου της προσφυγής.

66. Σε κάθε περίπτωση, το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε καθόλου υπόψη τη δυνατότητα τακτοποιήσεως με απλή κατάθεση του υπογεγραμμένου πρωτοτύπου σε απάντηση σχετικής αιτήσεως της Γραμματείας —στην ύπαρ-ξη της οποίας η αναιρεσείουσα μπορούσε να έχει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη— εξετάζοντας μόνο αν το διαπιστωθέν απαράδεκτο μπορούσε να παρακαμφθεί λόγω συνδρομής συγγνωστής πλάνης. Κατά συνέπεια, έχω τη γνώμη ότι το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε με αυτόν τον τρόπο την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης της αναιρεσείουσας.

Η αρχή της αναλογικότητας

67. Σε ό,τι αφορά την αρχή της αναλογικότητας, πρέπει να εξακριβωθεί αν το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε τις δικονομικές του διατάξεις στην αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη με τρόπο που ήταν πρόσφορος για την πραγματοποίηση του επιδιωκόμενου σκοπού και δεν υπερέβαινε τα απαραίτητα μέσα για την επίτευξή του.

68. Όπως υπενθύμισε το Γενικό Δικαστήριο στη διάταξή του, ο επιδιωκόμενος σκοπός είναι η εξασφάλιση της σαφήνειας και της βεβαιότητας των εννόμων καταστάσεων και η αποφυγή κάθε αυθαίρετης διακρίσεως ή μεταχειρίσεως κατά την απονομή της δικαιοσύνης. Κατά συνέπεια, η αυστηρή εφαρμογή των προθεσμιών ασκήσεως ενδίκων βοηθημάτων και η απαίτηση να κατατίθεται δικόγραφο προσφυγής που να φέρει πρωτότυπη υπογραφή του προσώπου που είναι προσηκόντως εξουσιοδοτημένο προς τούτο επιτρέπει (ιδίως) στα θεσμικά ή λοιπά όργανα ή οργανισμούς της Ένωσης των οποίων μία πράξη μπορεί να προσβληθεί να εξακριβώνουν, μετά την πάροδο ορισμένης προθεσμίας, αν έχει προσβληθεί παραδεκτώς.

69. Εντούτοις, το συμφέρον του δυνάμει καθού να βεβαιωθεί για το αν η πράξη του έχει προβληθεί ή έχει καταστεί απρόσβλητη πρέπει να σταθμιστεί με εκείνο κάθε προσώπου που θεωρεί ότι θίγεται από την ανωτέρω πράξη να την προσβάλει υπό εύλογους όρους. Ο επιδιωκόμενος σκοπός σε σχέση με τη σαφήνεια και τη βεβαιότητα των εννόμων καταστάσεων είναι διττός. Δεν αφορά μόνο την προστασία του καθού από εκπροθέσμως ή άνευ επιβεβαιώσεως της γνησιότητάς της ασκηθείσα προσφυγή, αλλά αφορά εξίσου την εξασφάλιση του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας του προσφεύγοντος. Κάθε ρύθμιση ή πράξη που θα διατάρασσε την αναγκαία ισορροπία ανάμεσα στις δύο πλευρές του επιδιωκόμενου σκοπού, ενισχύοντας τη μία σε βάρος της άλλης, θα ήταν ασύμβατη προς την αρχή της αναλογικότητας.

70. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, δεν υποστηρίζεται ότι οι υπό κρίση προθεσμίες ή η ανάγκη επιβεβαιώσεως της γνησιότητας του δικογράφου της προσφυγής ήταν ικανές να παρεμβάλουν εμπόδια στη δυνατότητα της

αναιρεσείουσας να ασκήσει προσφυγή κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως. Εντούτοις, διαπιστώνοντας το τυπικώς απαράδεκτο της προσφυγής λόγω σφάλματος εκ μέρους της αναιρεσείουσας, το Γενικό Δικαστήριο της στέρησε αυτή τη δυνατότητα. Στο μέτρο που εκτιμώ, όπως εξέθεσα ανωτέρω, ότι η διαπίστωση του απαραδέκτου δεν επιβαλλόταν από τις εφαρμοστέες διατάξεις, θα πρέπει να εξεταστεί εάν η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου ενισχύει υπερβολικά την προστασία του ΓΕΕΑ εις βάρος του δικαιώματος της αναιρεσείουσας σε αποτελεσματική δικαστική προστασία.

71. Κατά τη γνώμη μου, η στάθμιση των αντιτιθέμενων συμφερόντων στην αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη έχει, πράγματι, καταλήξει σε υπερβολικά ευνοϊκό για το ΓΕΕΑ αποτέλεσμα.

72. Αφενός, η κρίσιμη ημερομηνία για να κριθεί εάν μία τυπικώς παραδεκτή προσφυγή κατατέθηκε ή μη ποικίλλει επί τη βάσει ενός αριθμού παραγόντων μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται, ιδίως, η ημερομηνία κατά την οποία η προσφεύγουσα έλαβε γνώση της προσβαλλομένης πράξεως, η υποβολή ή μη αιτήσεως παροχής του ευεργετήματος της πενίας [21], η διαβίβαση ή μη του δικογράφου της προσφυγής με «οποιοδήποτε άλλο τεχνικό μέσο επικοινωνίας διαθέτει το Γενικό Δικαστήριο» και οι δυνατότητες τακτοποιήσεως μετά τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής (από τις οποίες τουλάχιστον η προβλεπόμενη στο άρθρο 21, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού είναι αδιαμφισβήτητη). Εξάλλου, στην πράξη, μία τυπικώς παραδεκτή προσφυγή δεν επιδίδεται ποτέ στον καθού την ημέρα της εγγραφής της στο πρωτόκολλο της Γραμματείας. Ο δυνάμει καθού δεν μπορεί επομένως να βεβαιωθεί ότι η πράξη που έχει εκδώσει έχει καταστεί απρόσβλητη παρά μόνον αν εξετάσει (τουλάχιστον) όλους τους ανωτέρω παράγοντες. Κατά συνέπεια, η ημερομηνία κατά την οποία θα μπορέσει να βεβαιωθεί για το απρόσβλητο μπορεί να είναι (και μάλιστα κατά πολύ) μεταγενέστερη της λήξεως της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής και, προκειμένου να αποκτήσει τις σχετικές πληροφορίες, πιθανότατα θα πρέπει να απευθυνθεί στη Γραμματεία.

73. Αφετέρου, η δυνατότητα του Γραμματέα να τάξει (εύλογη) προθεσμία για την τακτοποίηση δικογράφου προσφυγής το οποίο δεν είναι σύμφωνο με ορισμένους τυπικούς κανόνες σχετικούς με το παραδεκτό περιορίζει σημαντικά τον κίνδυνο να παραταθεί για τον καθού η περίοδος αβεβαιότητας απλώς λόγω της μη τηρήσεως εκ μέρους του προσφεύγοντος των ανωτέρω κανόνων.

74. Βάσει των ανωτέρω σκέψεων και των πραγματικών περιστατικών της συγκεκριμένης υποθέσεως (κατάθεση του δικογράφου της προσφυγής με τηλεομοιοτυπία, για την οποία δεν αμφισβητείται ότι αναπαρήγαγε πιστά το πρωτότυπο, πριν τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής, κατάθεση επτά αντιγράφων του δικογράφου της προσφυγής, για τα οποία δεν αμφισβητείται ότι είναι πιστά αντίγραφα του πρωτοτύπου, εντός της δεκαήμερης προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 43, παράγραφος 6, του

21 — Το άρθρο 96, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπει ότι: «[Η] υποβολή αιτήσεως παροχής του ευεργετήματος πενίας αναστέλλει την προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής μέχρι την ημερομηνία κοινοποιήσεως της διατάξεως η οποία αποφαίνεται επί της αιτήσεως αυτής ή [...] της διατάξεως περί διορισμού του δικηγόρου στον οποίο ανατίθεται η εκπροσώπηση του αιτούντος».

Κανονισμού Διαδικασίας, και κατάθεση του πρωτοτύπου τέσσερις ημέρες αργότερα σε άμεση απάντηση αιτήσεως της Γραμματείας μετά τη λήξη της ανωτέρω προθεσμίας), έχω τη γνώμη ότι το Γενικό Δικαστήριο, αποκλείοντας κάθε δυνατότητα τακτοποιήσεως επί τη βάσει των διατάξεων που το ίδιο έχει θεσπίσει, παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας.

75. Κατά συνέπεια, έχω τη γνώμη ότι ο έκτος λόγος αναιρέσεως είναι βάσιμος.

Ενδιάμεση παρατήρηση

76. Από την ανάλυση του τρίτου και του έκτου από τους λόγους αναιρέσεως εκτιμώ ότι η αίτηση αναιρέσεως θα πρέπει να γίνει δεκτή. Εφόσον προδήλως η υπόθεση δεν είναι ώριμη για να εκδικαστεί, θα πρέπει επομένως να αναπεμφθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

77. Εάν, εντούτοις, το Δικαστήριο κρίνει διαφορετικά σε σχέση με τους δύο αυτούς λόγους αναιρέσεως, δεν νομίζω ότι θα μπορούσε να δεχθεί την αίτηση αναιρέσεως επί τη βάσει των υπολοίπων λόγων αναιρέσεως, για τους λόγους που εν συντομία θα εκθέσω παρακάτω.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως: παράβαση του άρθρου 111 του Κανονισμού Διαδικασίας

78. Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν άκουσε τον γενικό εισαγγελέα κατά παράβαση του άρθρου 111 του Κανονισμού Διαδικασίας.

79. Βεβαίως, το συγκεκριμένο άρθρο, στο οποίο βασίζεται η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, προβλέπει την ακρόαση του γενικού εισαγγελέα. Πλην όμως, το άρθρο 2, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας διευκρινίζει ότι η αναφορά στον γενικό εισαγγελέα «αφορά μόνο τις περιπτώσεις στις οποίες έχει οριστεί γενικός εισαγγελέας». Στη συγκεκριμένη υπόθεση ουδείς δικαστής ορίστηκε ως γενικός εισαγγελέας κατά τη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Ως εκ τούτου, ο λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελής.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως: παράβαση του άρθρου 43 του Κανονισμού Διαδικασίας

80. Η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι εσφαλμένως ερμήνευσε το άρθρο 43 του Κανονισμού Διαδικασίας κρίνοντας ότι η προσφυγή είχε κατατεθεί εκπροθέσμως. Επισημαίνει ότι τα περιστατικά της υποθέσεως διαφέρουν από εκείνα βάσει των οποίων εκδόθηκε η διάταξη PubliCare

Marketing Communications κατά ΓΕΕΑ [22] της οποίας γίνεται μνεία στη σκέψη 17 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως. Στην ως άνω υπόθεση, μετά τη διαβίβαση με τηλεομοιοτυπία του δικογράφου της προσφυγής, το πρωτότυπό του ελήφθη εκπροθέσμως καθώς δεν είχαν επικολληθεί τα αναγκαία γραμματόσημα. Στην επίδικη υπόθεση, η Γραμματεία έλαβε επτά αντίγραφα του δικογράφου της προσφυγής υπογεγραμμένα από τον δικηγόρο την 1η Φεβρουαρίου, δηλαδή, πριν τη λήξη της εφαρμοστέας προθεσμίας. Το κρίσιμο ζήτημα είναι ο προσδιορισμός του πρωτοτύπου του δικογράφου της προσφυγής. Εντούτοις, το άρθρο 43 δεν διευκρινίζει τον τρόπο θέσεως της υπογραφής στο δικόγραφο της προσφυγής (χρώμα μελάνης, τύπος στυλογράφου, κ.λπ.). Η δοκιμή με υγρό μάκτρο είναι αμφισβητήσιμη, καθώς ορισμένοι τύποι μελάνης δεν ξεβάφουν. Κατά συνέπεια, με την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη το Γενικό Δικαστήριο, χωρίς να αναφέρει τη μέθοδο που του επέτρεψε να διακρίνει το πρωτότυπο από το αντίγραφο, προσέθεσε επιπλέον προϋποθέσεις οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στο άρθρο 43 του Κανονισμού Διαδικασίας.

81. Το ΓΕΕΑ εκτιμά ότι αυτός ο λόγος αναιρέσεως είναι προδήλως αβάσιμος. Το άρθρο 43, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας απαιτεί τη χειρόγραφη υπογραφή του δικηγόρου [23]. Στο άρθρο 7, παράγραφος 3, των οδηγιών προς τον Γραμματέα διευκρινίζεται σχετικώς ότι η Γραμματεία αποδέχεται μόνο τα έγγραφα που φέρουν «πρωτοτύπως την υπογραφή του δικηγόρου». Η μέθοδος με την οποία ο Γραμματέας διακρίνει το πρωτότυπο από το αντίγραφο δεν ασκεί επίδραση εν προκειμένω καθώς η αναιρεσείουσα δεν αμφισβητεί ότι τα έγγραφα που κατατέθηκαν την 1η Φεβρουαρίου 2010 δεν ήταν πρωτότυπα. Συνεπώς, δεν προβάλλεται παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών από το Γενικό Δικαστήριο. Αν το έγγραφο που κατατέθηκε στη Γραμματεία την 5η Φεβρουαρίου ήταν πραγματικά πρωτότυπο δεν ασκεί επίσης επίδραση εν προκειμένω. Ακόμη και αν πρόκειται για το πρωτότυπο, έχει κατατεθεί εκπροθέσμως. Κατά το θεσμικό αυτό όργανο, η έκθεση αυτή είναι απαράδεκτη δυνάμει του άρθρου 43, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας. Σε αντίθετη περίπτωση, η προσφυγή είναι απαράδεκτη βάσει του άρθρου 43, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας.

82. Με αυτόν τον λόγο αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα επικρίνει, κυρίως, τη χρήση της «δοκιμής με υγρό μάκτρο» από τη Γραμματεία την οποία αποδέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο, πράγμα που έχει ως συνέπεια να προστίθενται στις εφαρμοστέες διατάξεις προϋποθέσεις, οι οποίες δεν αναφέρονται στα κείμενα, σχετικά με τον τρόπο θέσεως της πρωτότυπης υπογραφής του εξουσιοδοτημένου προς τούτο προσώπου στα έγγραφα της διαδικασίας.

83. Δεν μπορώ να δεχθώ την ως άνω συλλογιστική, παρά το γεγονός ότι ορισμένα από τα προβαλλόμενα επιχειρήματα στο πλαίσιο αυτού του λόγου αναιρέσεως μπορεί να έχουν σημασία στο πλαίσιο άλλων λόγων αναιρέσεως.

84. Η απαίτηση να τίθεται πρωτότυπη υπογραφή σε ορισμένα έγγραφα (πρωτότυπα) αλλά όχι σε άλλα (αντίγραφα) έχει ως αναγκαία προϋπόθεση τη δυνατότητα διακρίσεως μεταξύ του πρωτοτύπου και του αντιγράφου. Αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζει η αναιρεσείουσα, η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη δεν επιβάλλει συγκεκριμένη υποχρέωση σχετικώς. Αν και η χρήση μελάνης που μπορεί να ξεβάφει και/ή χρώματος άλλου από εκείνο

22 — Διάταξη του Πρωτοδικείου της 28ης Απριλίου 2008, Τ-358/07.

23 — Διάταξη του Πρωτοδικείου της 24ης Φεβρουαρίου 2000, Τ-37/98, ΡΤΑ κλ.π. κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2000, σ. ΙΙ-373).

της φωτοτυπίας περιλαμβάνεται στους τρόπους με τους οποίους εξασφαλίζεται η δυνατότητα διακρίσεως, η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη δεν αποκλείει την απόδειξη με κάποιο άλλο μέσο.

85. Σε κάθε περίπτωση, δεν αμφισβητείται ότι η δοκιμή που έγινε από τη Γραμματεία στη συγκεκριμένη υπόθεση, όσο ερασιτεχνική και αν ήταν, πέτυχε τον προσδιορισμό του πρωτοτύπου ανάμεσα στα οκτώ συνολικά αντίτυπα του δικογράφου της προσφυγής που είχαν περιέλθει στη Γραμματεία.

86. Κατά συνέπεια, έχω τη γνώμη ότι ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος.

Επί του τετάρτου και του πέμπτου λόγου αναιρέσεως: συγγνωστή πλάνη ή τυχαίο γεγονός

87. Η αναιρεσείουσα επικαλείται, αφενός, τη συνδρομή συγγνωστής πλάνης. Καθώς ο όγκος των απαιτούμενων αντιγράφων (συνολικά 2651 σελίδες) ήταν σημαντικός, ο δικηγόρος της έκανε χρήση των υπηρεσιών εργολάβου. Ως προς αυτό, έδρασε επιμελώς. Ο εργολάβος λησμόνησε να περιλάβει ένα από τα έγγραφα στην αποστολή προς το Γενικό Δικαστήριο, σφάλμα που ο δικηγόρος διόρθωσε εγκαίρως. Η αναιρεσείουσα ενήργησε καλοπίστως. Όλα τα έγγραφα που προσκομίστηκαν στη Γραμματεία ήταν υπογεγραμμένα και κατατέθηκαν εμπροθέσμως. Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει, αφετέρου, ότι η σύγχυση μεταξύ του πρωτοτύπου και των αντιγράφων προέκυψε από ασυνήθεις και άσχετες προς αυτήν περιστάσεις, δηλαδή, τη σύγχυση του πρωτοτύπου και των αντιγράφων από τον εργολάβο και την παράδοση από αυτόν ελλιπούς παραρτήματος. Η αναιρεσείουσα έλαβε όλα τα μέτρα για την επίλυση των ανωτέρω προβλημάτων και ενήργησε πάντοτε καλοπίστως, με την πεποίθηση ότι το πρωτότυπο είχε ήδη περιέλθει στη Γραμματεία.

88. Το ΓΕΕΑ θεωρεί ότι η συνδρομή συγγνωστής πλάνης μπορεί να γίνει δεκτή μόνο σε εξαιρετικές περιστάσεις στις οποίες, ιδίως, το αρμόδιο όργανο έχει ακολουθήσει συμπεριφορά ικανή να προκαλέσει, αυτή και μόνη ή σε καθοριστικό βαθμό, επιτρεπτή σύγχυση στον ενδιαφερόμενο. Εντούτοις, η διάκριση μεταξύ του πρωτοτύπου και του αντιγράφου έχει πολύ μεγάλη σημασία. Η αναιρεσείουσα θα έπρεπε να φροντίσει ώστε να διακρίνεται σαφώς το πρωτότυπο από τα αντίγραφα, για παράδειγμα με το να υπογραφεί το πρωτότυπο με στυλογράφο μπλε μελάνης. Αν είχε δράσει πιο άμεσα, θα ήταν δυνατή η εμπρόθεσμη τακτοποίηση του δικογράφου της προσφυγής. Το ΓΕΕΑ εκτιμά, εξάλλου, ότι για τη σύγχυση μεταξύ του πρωτοτύπου και των αντιγράφων ευθύνεται η αναιρεσείουσα.

89. Σε ό,τι αφορά τους δύο αυτούς λόγους αναιρέσεως, συμφωνώ με το ΓΕΕΑ. Για τη σύνταξη, τον έλεγχο και την επιμέλεια των εγγράφων της διαδικασίας που πρόκειται να κατατεθούν στη Γραμματεία αποκλειστικός υπεύθυνος είναι ο εκπρόσωπος του ενδιαφερομένου διαδίκου, ο οποίος ενεργεί υπό την επίβλεψη του διαδίκου προς τον οποίο είναι υπόλογος. Βεβαίως, μπορεί να συμβούν εξαιρετικά ή τυχαία γεγονότα, τα οποία μπορεί να προκαλέσουν συγγνωστή σύγχυση. Εντούτοις, στη συγκεκριμένη υπόθεση, από όσα δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο ή ισχυρίστηκε η αναιρεσείουσα δεν μπορεί παρά να συναχθεί έλλειψη επιμέλειας εκ μέρους της αναιρεσείουσας ή του δικηγόρου

της, οφειλόμενη, πιθανώς, σε εσφαλμένο προγραμματισμό στο πλαίσιο μίας περιορισμένης προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής. Προκύπτει σαφώς από τον Κανονισμό Διαδικασίας ότι το πρωτότυπο του δικογράφου της προσφυγής πρέπει να κατατεθεί στη Γραμματεία, επομένως οι προσφεύγοντες γνωρίζουν ότι είναι αναγκαίο να διακρίνεται το πρωτότυπο. Οι τρόποι με τους οποίους θα γίνει αυτό εξαρτώνται αποκλειστικά από την επιμέλεια του προσφεύγοντος. Καμία συγκεκριμένη σχετική διατύπωση δεν επιβάλλεται, αλλά η διαφοροποίηση του πρωτοτύπου και του αντιγράφου μέσω του χρώματος της μελάνης της υπογραφής, ή με οποιονδήποτε άλλο κατάλληλο τρόπο, θα ήταν χρήσιμη.

90. Επομένως, δεν νομίζω ότι είναι δυνατόν να γίνουν δεκτοί οι λόγοι αναιρέσεως επί τη βάσει της συγγνωστής πλάνης ή του τυχαίου γεγονότος.

Τελικές παρατηρήσεις

91. Τη στιγμή που προτείνεται από τους τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εγκριθεί η εισαγωγή στους τρεις αντίστοιχους Κανονισμούς Διαδικασίας του συστήματος «e-curia» το οποίο σκοπό έχει να καταστήσει δυνατή την κατάθεση και την επίδοση των εγγράφων της διαδικασίας με ηλεκτρονικά μέσα, ενώ η επιβεβαίωση της γνησιότητας θα γίνεται μέσω εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής για να θεωρούνται τα κατατεθειμένα με αυτόν τον τρόπο έγγραφα πρωτότυπα, η προκείμενη αίτηση αναιρέσεως αφορά ένα σύστημα το οποίο μέλλει να εξαφανιστεί.

92. Παρόλο που η απόφαση σε αυτή την υπόθεση μπορεί να αφορά έναν ολοένα και μικρότερο αριθμό μελλοντικών υποθέσεων, νομίζω ότι είναι σημαντικό το Δικαστήριο να λάβει θέση σε αυτή την υπόθεση όπου, λόγω σφάλματος, ένα έγγραφο διαδικασίας που κατατέθηκε εμπροθέσμως και είναι πιστό αντίγραφο του πρωτοτύπου που θα έπρεπε να έχει κατατεθεί στη θέση του, το οποίο κατατέθηκε αμέσως μετά από σχετικό αίτημα της Γραμματείας, και όπου η αναιρεσείουσα θα μπορούσε να θεωρήσει, επί τη βάσει της αιτήσεως αυτής και των διατάξεων που έχει θεσπίσει το ίδιο το Γενικό Δικαστήριο, ότι της τάχθηκε περιορισμένη προθεσμία τακτοποιήσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

93. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του αντιδίκου. Εντούτοις, δυνάμει της παραγράφου 3 του ιδίου άρθρου, το Δικαστήριο μπορεί, εφόσον συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι, να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

94. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, καίτοι, κατά την πρότασή μου, το ΓΕΕΑ ηττάται, νομίζω ότι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως δικαιολογούν να μην καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα της αναιρεσείουσας. Πράγματι, το ΓΕΕΑ με κανένα τρόπο δεν συνέβαλε στην απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου να απορρίψει την προσφυγή ως προδήλως απαράδεκτη, και από την παρέμβασή του στο στάδιο της αναιρέσεως δεν προέκυψαν έξοδα για την αναιρεσείουσα η οποία, μετά την κατάθεση του υπομνήματος αντικρούσεως του ΓΕΕΑ, δεν ζήτησε ούτε να της επιτραπεί η κατάθεση υπομνήματος απαντήσεως ούτε να ακουστεί κατά τη διάρκεια της επ' ακροατηρίου συζητήσεως.

95. Με βάση τα παραπάνω, νομίζω ότι είναι δίκαιο να διαταχθεί ότι ο κάθε διάδικος φέρει τα συναρτώμενα με την αίτηση αναιρέσεως δικαστικά του έξοδα.

Πρόταση

96. Κατόπιν των προεκτεθέντων, φρονώ ότι το Δικαστήριο πρέπει:

— να αναιρέσει τη διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 18ης Ιουνίου 2010, Τ-51/10, Bell & Ross κατά ΓΕΕΑ·

— να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου·

— να διατάξει ότι ο κάθε διάδικος φέρει τα συναρτώμενα με την αίτηση αναιρέσεως δικαστικά του έξοδα.